

Sygn. akt I. Ca 102/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia: 19 kwietnia 2012 r.

Sąd Okręgowy w Tarnobrzegu Wydział I Cywilny w składzie:

Przewodniczący: **Sędzia Sądu Okręgowego Mieczysław Osucha**

Sędziowie: **SO Elżbieta Staszewska – spr. i SO Grażyna Łuczak**

Protokolant: st. sekr. sąd. Anna Grabowska-Dziewirz

po rozpoznaniu w dniu 19 kwietnia 2012 r. w Tarnobrzegu na rozprawie

sprawy z powództwa **Z. K. (1) i Z. K. (2)**

przeciwko **(...) S.A. w W.**

o zapłatę 38.310,83 zł tytułem odszkodowania na podstawie polisy zawartej pomiędzy stronami z dnia 18 marca 2010 r. nr (...) w związku z powodzią w maju i czerwcu 2010 r.

na skutek apelacji pozwanego od wyroku Sądu Rejonowego w Tarnobrzegu z dnia 26 stycznia 2012 r. sygn. akt IC 43/11

uchylił zaskarżony wyrok i sprawę przekazuje Sądowi Rejonowemu w Tarnobrzegu do ponownego rozpoznania, pozostawiając mu rozstrzygnięcie o kosztach procesu apelacyjnego.

Sygn. akt I Ca 102/12

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 19 kwietnia 2012r.

Zaskarżonym wyrokiem z dnia 26 stycznia 2012r. Sąd Rejonowy w Tarnobrzegu zasądził od pozwanego (...) S. A. w W. solidarnie na rzecz powodów Z. K. (1) i Z. K. (2) kwotę 38.310,83 zł z odsetkami od 22.06.2010r. do dnia zapłaty oraz kwotę 5.401,88 zł tytułem zwrotu kosztów procesu, nakazał pobrać od pozwanego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 318,60 zł tytułem części nieuiszczonych kosztów sądowych, ustalając, co następuje:

Powodowie zawarli z pozwanym (...) S.A. w W. umowę obowiązkowego ubezpieczenia budynków w gospodarstwie rolnym od ognia i innych zdarzeń losowych na okres od 14.03.2010r. do 13.03.2011r. W ramach tej umowy ubezpieczyli dom mieszkalny, oborę, stodołę, kuchnię letnią i 2 garaże, ustalając sumę ubezpieczenia na kwoty wskazane w umowie, a podane przez powodów. W miesiącu maju 2010r. zaistniała powódź spowodowała zniszczenia we wszystkich budynkach. Szkoda zgłoszona została ubezpieczycielowi 22.05.2010r. Ubezpieczyciel przyznał odszkodowanie za wszystkie budynki z pomniejszeniem o 25%. Powodowie od decyzji przyznającej odszkodowanie złożyli odwołanie domagając się zapłaty dodatkowej kwoty 79.000 zł, a w pozwie żądania zasądzenia 38.310,83 zł. Do swego odwołania dołączyli szacunek kosztów remontu spowodowanych przez powódź na kwotę 95.609,36 zł. Dodatkową decyzją przyznano powodom kwotę 4.644,63 zł. Łącznie przyznano powodom za szkody w domu mieszkalnym kwotę 28.097,69 zł. Dom mieszkalny ma dwie kondygnacje, częściowo podpiwniczony, murowany. Na podstawie opinii powołanego biegłego sądowego, który szacunek szkód w budynkach powodów opracował przy zastosowaniu biuletynu cen robót remontowych (...), (...) z III kwartału 2010r. z uwzględnieniem wskaźnika regionalnego z biuletynu, który

to wskaźnik dla województwa (...) wynosi 0,946. Sąd uznał, że wartość kosztów remontu wynosi: w domu – 72.874,55 zł, garażu przy domu – 11.870,33 zł, garażu przy stodole – 10.269,27 zł, stodoły – 25.596,68 zł, stajni – 13.180,76 zł, kuchni – 25.050,79 zł. Brak jest podstaw do pomniejszenia kosztów remontu wskaźnikiem zużycia budynku, który powinien służyć do korekty wartości początkowej – sumy ubezpieczenia. Stopień zużycia poszczególnych budowli wynosi: budynku mieszkalnego – 27,3 %, kuchni – 31,3%, garażu przy domu – 30,8%, garażu przy stodole – 25%, stodole i stajni – 46,7 %. Przepis art. 68 ust. 1 pkt 2 ustawy o ubezpieczeniach obowiązkowych... nie daje możliwości ustalenia w jaki sposób przepis ten ma wpływ na wielkość odszkodowania, a w okolicznościach sprawy - z uwagi na krótki okres czasu jaki upłynął od zawarcia umowy do wystąpienia szkody zużycie budynków mogłoby wzrosnąć o 0,5%.

Sąd ustaleń powyższych dokonał na podstawie powołanych dowodów. Opinię biegłego sądowego uznał za miarodajną.

Sąd uznał żądanie strony powodowej za zasadne, znajdujące podstawę w przepisach art. 805 kc oraz ustawy z 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych.

W zakresie obowiązkowego ubezpieczenia budynków rolniczych suma ubezpieczenia stanowi górną granicę odpowiedzialności ubezpieczyciela, którą ustalają strony oddzielnie dla każdego budynku. Ustawa określa w sposób ramowy wysokość sumy ubezpieczenia wskazując, że może to być wartość budowli w stanie nowym w dniu zawarcia umowy pomniejszona o stopień zużycia budynku, albo wg wartości nowej w odniesieniu do budynków, których zużycie w dacie zawarcia umowy nie przekracza 10%. Art. 70 ust. 4 ustawy ubezpieczeniowej upoważnia ubezpieczyciela do ustalenia norm zużycia budynków rolniczych stosownie do przepisów prawa budowlanego. Wysokość szkody powinna być ustalona zgodnie z art. 68 ustawy z uwzględnieniem art. 69 na podstawie cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń. Ustalenie wysokości szkody na podstawie cenników następuje w przypadku nie podejmowania odbudowy, naprawy lub remontu budynków, bądź na podstawie kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący przywrócenia do stanu poprzedniego odzwierciedlającego koszty z tym związane – zgodnie z obowiązującymi w budownictwie zasadami kalkulacji i ustalania cen robót budowlanych i przy uwzględnieniu wymiarów budowli, materiałów i wyposażenia. Jeżeli suma ubezpieczenia ustalona została wg wartości rzeczywistej uwzględnia się faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności ubezpieczyciela do dnia postania szkody. Suma pieniężna wypłacona przez ubezpieczyciela z tytułu zawartej umowy nie może być wyższa od poniesionej szkody i nie większa od sumy ubezpieczenia. Wyliczona przez powołanego biegłego szkoda jest prawidłowa, uwzględnia zasady szacowania szkód spowodowanych klęskami żywiołowymi wskazane w obowiązujących cennikach. Biegły ustalił rzeczywisty stopień zużycia budynków. Nie ma podstaw do pomniejszenia kosztów remontu wskaźnikiem zużycia budynków, który powinien służyć do korekty wartości początkowej czyli sumy ubezpieczenia, która zgodnie z art. 70 ust. 1 w/w ustawy może być ustalana dwójako. W sprawie niniejszej suma ubezpieczenia ustalona została wg rzeczywistej wartości budynków, a więc wartości nowej z dnia zawarcia umowy pomniejszonej o stopień zużycia.

Pozwany przyjął stopień zużycia wszystkich budynków na 25%, co oznacza, że nie dokonał rzeczywistej wyceny wartości budynków. Żądane przez pozwanego ograniczenie jego odpowiedzialności poprzez pomniejszenie odszkodowania o stopień zużycia nie wynika ani z unormowania prawnego, ani z postanowień umowy. Łącznie Sąd zasądził odszkodowanie zgodnie z żądaniem pozwu w kwocie 38.310,83 zł z odsetkami od dnia 22.06.2010r., która to data jest następnym dniem po końcowym dniu miesięcznego terminu, w jakim pozwany miał obowiązek odszkodowanie wypłacić.

O kosztach Sąd orzekł na podstawie art. 98 kpc z uwzględnieniem poniesionych kosztów zastępstwa procesowego, opłaty od pozwu.

Apelację od tego wyroku złożyło (...) S. A. w W. domagając się jego zmiany poprzez oddalenie powództwa w całości z zasądzeniem kosztów procesu bądź jego uchylenie i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi I instancji. Skarżący wnosił o zażądanie informacji na okoliczność otrzymanego przez powodów od Państwa odszkodowania w związku z powodzią.

Jako zarzuty apelacyjne pozwany wskazał:

- naruszenie prawa materialnego tj. przepisów art. 68 ust. 1 pkt 2 oraz ust. 4 w zw. z art. 70 ustawy z 22.05.2003r. o ubezpieczeniach obowiązkowych, Ubezpieczeniowym Funduszu Gwarancyjnym i Polskim Biurze Ubezpieczycieli Komunikacyjnych poprzez błędną wykładnię polegającą na przyjęciu, że brak jest możliwości ustalenia w jaki sposób ma ten zapis wpływać na wielkość odszkodowania, a przy przyjęciu takiej możliwości zmniejszenie dotyczyłoby wyłącznie okresu od zawarcia umowy do chwili wystąpienia szkody, naruszenie art. 361 par. 1 i 2 kc w zw. z art. 824¹ par. 1 kc poprzez przekroczenia zasady, że odszkodowanie nie może przekraczać wysokości szkody pozostającej w adekwatnym związku przyczynowo skutkowym ze szkodą,

- nie wyjaśnienie wszystkich okoliczności faktycznych istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a w szczególności brak ustalenia rzeczywistej wartości szkody poniesionej przez powodów,

- naruszenie prawa procesowego tj. art. 278 par. 1 kpc przez przeprowadzenie przez Sąd dowodu z opinii biegłego, który oprócz ustaleń faktycznych wymagających wiadomości specjalnych dokonał wykładni przepisów prawa na podstawie własnej interpretacji i oparł wnioski końcowe opinii, i art. 233 poprzez brak wszechstronnego rozważenia materiału dowodowego.

W ocenie skarżącego postępowanie dowodowe nie doprowadziło do ustalenia wartości szkody poniesionej przez powodów, zasądzona kwota wykracza poza zakres odpowiedzialności odszkodowawczej ubezpieczyciela, gdyż wypłacone odszkodowanie winno być pomniejszone o stopień zużycia technicznego budynków, co wynika wprost z przepisu art. 68 i nst. ustawy z 22.05.2003r. Sąd nie rozpoznał sprawy na podstawie przepisów art. 68 - 70 w/w ustawy, a w konsekwencji nie ustalił szkody rzeczywistej. Tylko w przypadku budynków nowych, których zużycie nie przekracza 10% odszkodowanie nie może być obniżone. Budynki o stopniu zużycia większym niż 10% mogą być ubezpieczone tylko do sumy ubezpieczenia odpowiadającej wartości rzeczywistej z możliwością dodatkowego uwzględnienia zużycia jakie miało miejsce pomiędzy datą zawarcia umowy a datą szkody.

Zastosowana w opinii biegłego powołanego przez Sąd metoda wyliczenia szkody jest wadliwa, nie prowadzi do obliczenia rzeczywistej wartości szkody. Ustalona przez biegłego szkoda ma jedynie charakter szacunkowy.

Wypłacone przez Skarb Państwa odszkodowanie z tytułu szkód spowodowanych powodzią winno być uwzględnione przy ocenie zgłoszonego żądania.

Sąd Okręgowy rozważył:

Ocena prawna zgłoszonego do rozpoznania roszczenia uzależniona jest od prawidłowego dokonania ustaleń faktycznych. W okolicznościach sprawy jest niesporne, że budynki powodów należą do ich gospodarstwa rolnego, a tym samym są uznane przez ustawę z 22.05.2003r. za budynki rolnicze. Zasady szacowania budynków i ustalenia wysokości szkody określone w przepisach kodeksu cywilnego (art. 361 par. 2 kc) w odniesieniu do budynków rolniczych ulegają modyfikacji wobec odrębnego uregulowania tej kwestii w przepisach powołanej w/w ustawy. Punktem wyjścia do ustalenia wysokości odszkodowania jest ustalenie wysokości szkody. rozmiar odpowiedzialności ubezpieczyciela uzależniony jest od prawidłowego oszacowania ubezpieczonego budynku rolniczego. Ustalenie szkody następuje nie na zasadach ogólnych kodeksu cywilnego lecz na podstawie regulacji z art. 68 w zw. z art. 69 w/w ustawy. Art. 68 ust. 1 ustawy przewiduje możliwość dwojakiego sposobu ustalenia wysokości szkody w budynkach rolniczych tj. na podstawie cenników stosowanych przez zakład ubezpieczeń, gdy ubezpieczony nie podejmuje odbudowy, naprawy lub remontu budynku bądź na podstawie kosztorysu wystawionego przez podmiot dokonujący odbudowy lub remontu opracowany wg wymogów ust. 1 pkt. 2 art. 68 ustawy. Jak wynika z polisy ubezpieczeniowej seria (...) (k. 8) strony określiły oddzielnie sumę ubezpieczenia dla każdego z budynków. Z akt szkody prowadzonych oddzielnie dla każdego z budynków wynika, że wysokość szkody w każdym z budynków określona została na podstawie opracowanego przez pozwanego kosztorysu. Szczególne – wobec regulacji z kodeksu cywilnego – zasady ustalenia szkody i odszkodowania w budynkach rolnych obligowały Sąd do zlecenia biegłemu opracowania opinii z

uwzględnieniem tej szczególnej regulacji ze wskazaniem metody wykonania. Postanowieniem z 21.06.2011r. (k. 64) Sąd zlecił biegłemu ustalenie wartości kosztów remontu i procentu zużycia bez wskazania jaka metoda szacowania ma być zastosowana. Jak wynika z opinii biegłego B. B. wyliczył on koszty remontu każdego z budynków z zastosowaniem biuletynu cen robót remontowych po klęskach żywiołowych wydawnictwa (...) za III kwartał 2010r. i zastosował uproszczoną metodę szacowania szkód powodziowych. Powodowie dokonali odbudowy budynków, co obligowało Sąd i biegłego do sporządzenia kosztorysu w sposób określony w art. 68 ust. 1 pkt 2 z uwzględnieniem art. 69. Powołany przepis art. 68 ust. 1 pkt 2 wprowadzając obowiązek ustalenia szkody na podstawie kosztorysu remontu budynku opracowanego wg zasad obowiązujących w budownictwie dotyczących kalkulacji i ustalenia cen robót budowlanych – przy uwzględnieniu wymiarów konstrukcji, zużytych materiałów - jeżeli suma ubezpieczenia ustalona została wg wartości rzeczywistej - uwzględnia również faktyczne zużycie budynku od dnia rozpoczęcia odpowiedzialności ubezpieczyciela do powstania szkody. Ustęp 3 art. 68 upoważnia ubezpieczyciela do weryfikacji kosztorysu. Opinia sporządzona przez powołanego biegłego nie uwzględnia wymogów powołanych przepisów, a wniosek strony pozwanej o zlecenie opracowania opinii przez innego biegłego nie został uwzględniony. Sposób opracowania przez biegłego opinii i ustalenia Sądu oparte na tej opinii nie pozwalają na ustalenie wysokości szkody przy uwzględnieniu powołanego art. 68 w zw. z art. 69 ustawy. Ponadto nie zostało uwzględnione, że budynki powodów z uwagi na stopień zużycia przekraczający 10% mogły być ubezpieczone tylko sumą ubezpieczenia odpowiadającą rzeczywistej wartości, a więc z uwzględnieniem stopnia zużycia.

Ustawowe uregulowanie kwestii metody jaką należy zastosować przy szacowaniu szkody spowodowanej przez powódź w budynkach rolniczych jest wiążące dla sądu. Inny, a zastosowany przez biegłego sposób ustalenia szkody zastosowany przez biegłego i przyjęty przez Sąd do ustalenia odszkodowania jest nie do przyjęcia. Oznacza to, że istota sprawy nie została wyjaśniona, co skutkuje uchyleniem zaskarżonego wyroku i przekazaniem sprawy do ponownego rozpoznania. Oznacza to, że zarzuty pozwanego dotyczące naruszenia przepisów prawa materialnego w postaci przepisów art. 68-70 ustawy w/w jak i powołanych przepisów prawa procesowego są zasadne.

Rozpoznając sprawę ponownie Sąd dopuści dowód z opinii innego biegłego, któremu zleci opracowanie opinii z uwzględnieniem wiążących Sąd kryteriów wskazanych w art. 68 i 69 ustawy i przy uwzględnieniu treści umowy i ustalonej sumy ubezpieczenia jako górnej granicy odpowiedzialności pozwanego.

Z przedstawionych względów należało zaskarżony wyrok uchylić i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania (art. 386 par. 4 kpc).

Co do sugestii strony pozwanej dotyczącej uwzględnienia otrzymanej przez powodów kwoty z funduszu Skarbu Państwa jako zasiłku celowego, w ocenie Sądu Okręgowego, jest ona niezasadna. Podstawą przyznania takiego zasiłku jest przepis art. 40 ust. 3 ustawy z 12.03.2004r. o pomocy społecznej (DZ. U. z 2009/175/1362), zgodnie z którym może być przyznany zasiłek celowy uzależniony od dochodów i nie może podlegać zwrotowi, chyba że decyzja przyznająca stanowi inaczej. Zasiłek celowy nie jest świadczeniem cywilno prawnym. Tylko świadczeniodawca takiego zasiłku może domagać się jego częściowego lub całkowitego zwrotu, jeżeli decyzja tak stanowiła. Pozwany nie był świadczeniodawcą. W przepisach powołanej ustawy z 12.03.2004r. jak też w ustawie z 24.06.2010r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z usuwaniem skutków powodzi (Dz. U. 148/993) nie jest przewidziane zaliczanie zasiłków celowych na poczet należnego poszkodowanym na podstawie umowy cywilno prawnej odszkodowania.